

Na frontě studené války

Československo 1948-1956

Převzetí moci komunisty v Československu 25. února 1948 lze chápat mimo jiné jako datum zahájení protikomunistického odboje. Jistě není žádným tajemstvím, že se na něm podílely západní mocnosti. Spojily se zde zájmy čs. exilu se zájmy států ohrožených reálně či teoreticky Sovětským svazem a vznikajícím systémem jeho satelitů.

Protikomunistický odboj, nazývaný v Česko-slovensku odbojem "třetím", je chápán (pokud je vůbec akceptován) jako konkrétní aktivní ozbrojené, zpravodajské nebo sabotážní akce v období let 1948-1956. Akteři byly z vlastní vůle desetitisíce československých občanů, žijících na území státu, nebo uprchlíků. V řadě případů vznikal tento odboj zcela nezávisle a spontánně jako reakce na teror rozpoutaný komunisty proti jinak smýšlejícím. Pokud byl tento odboj nějak organizován, jednalo se o řízení několika nepříliš koordinovanými středisky v zahraničí.

Hranice Československa mezi Východem i Západem jej předurčovala k tomu, aby právě zde proběhly dramatické střety studené války. Nepřerostly v konflikt otevřený, přesto mají nepochybně svůj význam. Pokud je poznáme a dokážeme popsat, můžeme poznat i hodnotu jejich obětí.

Od operací kurýrů uplynulo již přes padesát let. Stále se ale jedná o téma málo známé, historicky zpracované jen nahodile. Nejsou k dispozici zdaleka všechny doklady, a to zejména z archivů demokratického světa. Přesto je naší povinností pokoušet se objasnit události a nově je definovat. Musíme zodpovědět otázky po významu odboje a jeho výsledcích. Musíme připomenout tisíce spoluobčanů vězněných, popravených nebo zabitých na státních hranicích, kteří se do boje proti totalitní moci vydali s vědomím obrovských rizik pro ně samé i jejich blízké.

V neposlední řadě si touto výstavou připomínáme výročí komunistického převratu v Československu. Ten byl důvodem, proč tisíce našich spoluobčanů vedly statečný boj proti totalitní moci.

Státní bezpečnosti se podařilo podchytit na čtyři tisíce osob, které se podílely na zpravodajských operacích jako kurýři, organizátoři v zahraničí a pomocníci na území Československa.

K dlouholetým trestům vězení bylo odsouzeno asi 250 kurýrů. 12 kurýrů bylo popraveno, nejméně 7 zahynulo na hranicích, 11 zemřelo ve vězení.

Ne všichni byli čítankoví hrdinové. Žili v době, která kladla na jedince obrovské nároky. Přesto riskovali a zaslouží si náš respekt.

On the Cold War Front - Czechoslovakia 1948 - 1956

The moment that the Communists took over the reins in Czechoslovakia on February 25, 1948 may be understood, among other things, as the beginning of the anti-Communist resistance. It is no secret that Western non-Communist powers participated in this resistance, which combined the interests of Czechoslovak exiles with the interests of the countries facing supposed or real threat from the Soviet Union and its nascent system of satellites.

The anti-Communist resistance, called the "third resistance" in Czechoslovakia, is understood (if it is accepted at all) as concrete armed, intelligence or sabotage operations between the years 1948-1956. The participants were tens of thousands of Czechoslovak citizens, either living on state territory or in exile, who acted of their own will. In many cases, the resistance formed independently and spontaneously, in response to the terror the Communists were unleashing against those who thought differently. Where this resistance was organized, it was directed by several not very tightly coordinated centers abroad.

The country's position between East and West predestined it to witness dramatic Cold War clashes. While they did not develop into open conflict, they are undoubtedly significant. In recognizing and describing them, we can also come to appreciate their victims' value.

More than fifty years have passed since the couriers' operations, but the topic is still little known, and historical science covers it only randomly. Many documents are yet to be made available - mostly from democratic countries' archives. Yet it is our duty to try to clarify and redefine what happened. We must answer questions concerning the significance and accomplishments of the resistance. We must remember the thousands of fellow citizens who were imprisoned, executed or killed on the border, and who embarked on a war against totalitarian power, conscious of the huge risks this involved for themselves and their relatives.

Last but not least, this exhibit reminds us of the anniversary of the Communist coup d'état in Czechoslovakia - the reason why thousands of our fellow citizens bravely fought the totalitarian power.

The (Communist) Secret Police (StB) succeeded in capturing about four thousand people who participated in intelligence operations in Czechoslovakia as couriers, organizers abroad and their assistants on Czechoslovak territory.

Approximately 250 couriers were sentenced to long-term imprisonment. Nineteen couriers were executed, at least seven died on the border, and eleven died in prisons.

Not all of them were textbook heroes. They lived in an era that placed immense demands on the individual. Yet they took the risks, and they deserve our respect.